

F. SCOTT
FITZGERALD

---

*S*UGAUTAS
ŠEŠĒLIS

Sofoklis

F. SCOTT
FITZGERALD

SUGAUTAS
ŠEŠĖLIS

Apsakymai

Iš anglų kalbos vertė
Daiva Daugirdienė

Sofoklis

Vilnius, 2015

TURINYS

| 9 |

Reksė Martin-Džouns ir Velso princas

| 35 |

Meilė naktyje

| 59 |

Jokūbo kopėčios

| 95 |

Sugautas šešėlis

| 123 |

Bazilis ir Kleopatra

| 151 |

Pirmasis kraujas

| 175 |

Emocinis bankrotas

| 199 |

Prarastas dešimtmetis

REKSĖ MARTIN- DZOUNS IR VELSO PRINCAS

1

VIENĄ BALANDŽIO RYTĄ Į NIUJORKO UOSTĄ GRAKŠČIAI įplaukė didingasis „Majestic“. Niekinamai prunkščiodamas prasilenkė su keliais buksyrais ir vėžlio greičiu judančiais keltais, mirktelejo išsipusčiusiai jaunutei jachtai, piktai gargsinčiu garo švilpuku nuvijo kažkokį kelyje pasipainiojusį galvijus plukdantį laiviūkštį. Paskui, ilgokai taikęsis, kaip besisėdanti kūninga dama, prisišliejo prie atskiros savo prieplaukos ir patenkintas visiems paskelbė, kad iš Šerbūro ir Sautamptono ką tik atgabeno geriausią pasaulyje publiką.

Ta geriausia pasaulyje publika stovėjo denyje ir kvailai mojavo vargšams giminaičiams, ant prieplaukos laukiantiems paryžietišku pirštinių. Netrukus iš laivo, milžinišku toboganu sujungto su Šiaurės Amerikos žemynu, geriausia

pasaulyje publika ėmė plūsti į krantą; paaiškėjo, kad čia ir Glorija Svenson*, ir du „Lord & Taylor“ supirkėjai, ir Graustarko** finansų ministras su siūlymu konsoliduoti skolą, ir kažkoks Afrikos karaliukas, visą žiemą mėginęs kur nors išlipti į krantą ir jau baisiai iškankintas jūros ligos.

Laivo keleivių srautui vis plūstant ant priekplaukos, fotografai dirbo išsijuose. Staiga suskambo džiaugsmingi šūksniai: pasirodė neštuvai su dviem Vidurio Vakarų gyventojais, paskutinę kelionės naktį nusigėrusiais iki baltosios karštinės.

Denis pamažu ištuštėjo, bet ir kai paskutinis benediktino butelis pasiekė krantą, fotografai nesijudino iš pozicijų. Ir išlaipinimą prižiūrintis kapitono padėjėjas tebestovėjo prie trapo, žvilgčiojo čia į savo laikrodį, čia į denį, tarsi kažkokia itin svarbi krovinio dalis dar būtų buvusi laive. Galiausiai molą apstojusi smalsuolių minia pratisai atsiduso: „Aaak!“ Žemyn nuo viršutinio denio ėmė lipti paskutinė kompanija.

Pirmos ėjo dvi prancūzės tarnaitės su dekoratyviniais šunyčiais ant rankų, o už jų – visas būrys nešikų, žengiančių aklai ir beveik nematomų po didžiulėmis palaidų gėlių ir puokščių šūsnimis. Dar viena tarnaitė, sekanti paskui juos, vedė liūdnę akių berniuką, našlaitį, iš pažiūros prancūzą, o jam ant kulnų lipantis antrasis kapitono padėjėjas, akivaizdžiai nepatenkintas, tempė tris tokius pat nepatenkintus neurasteniškus vilkšnius.

---

* Gloria Swanson (1899–1983) – amerikiečių aktorė, nebyliojo kino žvaigždė.

** Graustarkas – išgalvota Rytų Europos valstybė, dažnai minima amerikiečių rašytojo George'o Barro McCutcheono (1866–1928) romane. (*Čia ir toliau vert. past.*)

Pauzė. Paskui prie turėklų pasirodė kapitonas, seras Hovardas Džordžas Vičkraftas, su kažkokia prašmatnių sidabrinų lapių kailių kupeta.

Reksė Martin-Džouns po penkerių Europos sostinėse praleistų metų grįžo į gimtąjį kraštą!

Reksė Martin-Džouns buvo ne šuo. Ji buvo pusiau mergina, pusiau gėlė; dabar, atsisveikindama su kapitonu Hovardu Džordžu Vičkraftu, spausdama jam ranką, šypsososi tarsi ką tik išgirdusi naujausią anekdotą. Visi smalsuliai, dar nenuėję nuo molo, staiga pajuto tos šypsenos virpesį balandžio ore ir atsisuko pažiūrėti.

Reksė Martin-Džouns lėtai lipo trapu. Brangią nesuvokiamo eksperimentinio modelio skrybėlę nešėsi pasikišus po pažastimi, taigi trumpučiai plaukai – kaip kokio berniuko ar kalinės – nesėkmingai mėgino bent kiek pasiplaikstyti uosto vėjyje. Reksės veidelis atrodė gaivus kaip ankstyvas vestuvių dienos rytas, tik kad į vieną kūdikiško mėlynumo akį ji buvo įsistačiusi nelemtą monoklį. Ilgos blakstienos kas keli žingsniai monoklį išstumdavo, ir ji atsainiai, linksmi juokdamasi tą arogantiškai žybsintį stikliuką perdėdavo į kitą akiduobę.

Tap! Šimtas penki svarai* jau ant molo, kuris tarytum sulingavo ir sulinko, apstulbintas jos grožio. Keli nešikai nualpo. Laivą lydėjęs didžiulis sentimentalus ryklys desperatiškai šoktelėjo iš vandens, kad dar kartą ją pamatytų, ir plyštančia širdimi vėl nunėrė į gilumą. Reksė Martin-Džouns grįžo namo.

Uoste jos nesutiko joks giminaitis – tiesiog todėl, kad iš visos giminės tik ji buvo likusi gyva. 1913-aisiais Reksės

---

* 47,6 kg.

tėvai plaukė „Titaniku“ ir drauge nuskendo, nusprendę šiame pasaulyje nesiskirti, taigi visą Martinų-Džounsų turtą, septyniasdešimt penkis milijonus, paveldėjo maža mergytė, kuriai tada kaip tik sukako dešimt. Tokiais atvejais vartotojų visuomenė paprastai sako, kad „apmaudu“.

Reksę Martin-Džouns (tikrojo jos vardo jau seniai niekas nebeprisiminė) iš visų pusių apipuolė fotografai. Monoklis vis krito iš akies, Reksė juokėsi, žiovavo ir dėjosi jį atgal, todėl niekam nepavyko iš tikrųjų ryškiai jos nufotografuoti, – kai kas tik nufilmavo kino kamera. Bet visose nuotraukose buvo Reksę ant priepilaukos pasitkęs labai susijaudinęs gražus vaikinasis iš meilės kone nuožmiai degančiomis akimis. Jis, Džonas M. Česnatas, žurnalui „American Magazine“ jau parašęs savo sėkmės istoriją, Reksę beviltiškai mylėjo nuo tada, kai ją, kaip patvinstančią ir vėl atslūgstančią jūrą, paveikė vasaros mėnulis.

Juodu jau ėjo krantine, kai Reksė pagaliau tikrai atkreipė dėmesį į tą vaikiną, bet pažvelgė abejingai, lyg pirmą kartą matydama.

– Rekse, – tarė jis, – Rekse...

– Džonas M. Česnatas? – paklausė, smalsiai į jį įsižiūrėjusi.

– O kas gi dar?! – pyktelejo vaikinasis. – Mėgini apsimesti, kad manęs nepažįsti? Kad man nerašei ir neprašei tave čia sutikti?

Reksė nusijuokė. Šalia tuoj pat išdygo samdytas vairuotojas, ir ji išsinerė iš palto, po kuriuo vilkėjo suknelę dideliais ryškiais jūros mėlynumo ir pilkais langais. Tada pasipurtė kaip šlapias paukštukas.

– Turiu čia daug ką deklaruoti, – atsainiai tarstelėjo.

– Aš irgi, – tuoj pat pasičiuopo tą mintį Česnatas, – ir pirmiausia noriu pareikšti, Rekse, kad visą šį laiką, kol ke-
lavai, nė akimirką nesilioviau tave mylėjęs.

Reksė, sunkiai atsidususi, jį sustabdė:

– Klausyk! Laive buvo keletas jaunų amerikiečių. To-
kios šnekos man jau atsibodo.

– Viešpatie! – pasipiktino Česnatas. – Negi turiu supras-
ti, kad *mano* meilei prilygini tai, ką tau kažkas šnekėjo *laive*?

Jis jau beveik šaukė; keli netoliese buvę žmonės atsisu-
ko paklausti.

– Ššš! – perspėjo jį Reksė. – Cirko man nereikia. Jei
nori, kad su tavimi matyčiausi, kol čia būsiu, bent kiek
apsiramink.

Bet Džonas M. Česnatas, matyt, negalėjo suvaldyti
savo balso.

– Nejaugi, – išdrebino kone falcetu, – pamiršai, ką man
sakei ant šito paties molo tą ketvirtadienį prieš penkerius
metus?

Jau pusė laivo keleivių stebėjo sceną prieplaukoje ir dar
keli išslinko iš muitinės pažiūrėti, kas darosi.

– Džonai... – Reksė vis labiau irzo. – Jei dar šitaip šauk-
si, pasirūpinsiu, kad kaip reikiant atvėstum. Važiuoju į
„Ritzą“. Užsuk ten šią popietę, pasišnekėsime.

– Bet, Rekse... – jau prikimęs mėgino prieštarauti Džo-
nas. – Paklausk. Prieš penkerius metus...

Tada smalsuoliai prieplaukoje išvydo tikrai keistą reginį.
Graži dama mėlynai ir pilkai languota suknele, staiga žing-
telėjusi į priekį, abiem rankom prisilietė prie šalia stovinčio
labai susijaudinusio vaikino. Šis, instinktyviai traukdamasis,
žengė atgal ir, kadangi jo koja nerado jokios atramos, nu-
slydo žemyn nuo trisdešimties pėdų molo, krisdamas gana
grakščiai apsvirtė ir pliumptelėjo į Hadsono upę.

Pasigirdo išgąstingi šūksniai, visi puolė prie kranto, bet po akimirkos vaikino galva išniro iš vandens. Pamačiusi, kaip gerai jis plaukia, jaunoji dama, kuri tikriausiai ir buvo kalta dėl to, kas nutiko, pasilenkė prie molo krašto ir sudėjusi delnus šūktelėjo:

– Lauksiu ten pusę penkių!

Atsisveikinusi linksmu rankos mostu, į kurį vandenyje atsidūręs džentelmenas negalėjo atsakyti, Reksė pasitaisė monoklį, išdidžiai žvilgtelėjo į susirinkusią minią ir nesku-bėdama išėjo iš įvykio vietos.

2

PENKI ŠUNYS, TRYS TARNAITĖS IR PRANCŪZAS NAŠLAITIS BUVO įkurdinti didžiausiame „Ritzo“ numeryje, ir Reksė, tingiai panirusi į garuojančią, visokiomis žolelėmis kvėpiančią vonią, ten prasnaudė kone valandą. Paskui priėmė darbo reikalais apsilankiusią masažuotoją, manikiūrininkę ir galiausiai paryžietį kirpėją, kuris jai atkūrė šiek tiek nauaugusią kalinės šukuoseną. Ketvirtą atvykęs Džonas M. Česnatas koridoriuje rado kelis belaukiančius teisininkus ir bankininkus – Martinų-Džounsų patikos fondo valdytojus. Jie ten laukė nuo pusės dviejų ir atrode jau gerokai sudirgę.

Džonas buvo griežtai apžiūrėtas vienos iš tarnaičių (turbūt norėjusios įsitikinti, kad jis jau visai sausas) ir tuoj pat nuvestas pas *mamzelę*, į jos miegamąjį. *Mamzelle* pusiaugulom sėdėjo šezlonge tarp kokių dvidešimties

drauge su ja iš anos pasaulio pusės atkeliavusių šilkinų pagalvėlių. Džonas, lyg nesavomis kojomis įėjęs į kambarį, ceremoningai nusilenkė.

– Atrodai geriau, – kiek pasikėlusi nuo pagalvėlių ir vertinamai jį nužvelgusi, pareiškė Reksė. – Bent jau skruostai raustelėjo.

Jis santūriai padėkojo už komplimentą.

– Tau kasryt reikėtų šitaip maudytis, – patarė Reksė. Paskui nei iš šio, nei iš to pridūrė: – Rytoj grįžtu į Paryžių.

Džonas Česnatas tik žioptelėjo.

– Juk rašiau, kad, šiaip ar taip, neketinu čia būti ilgiau negu savaitę.

– Bet, Rekse...

– Kodėl turėčiau likti? Visame Niujorke nėra nė vieno įdomaus vyriškio.

– Bet klausyk, Rekse, negi nesuteiksi man progos? Gal pabūk, na, bent dešimt dienų, kad geriau mane pažintum.

– Tave?! – Iš jos balso galėjai suprasti, kad manosi jau kiaurai jį pažįstanti. – Man reikia vyro, kuriam nesvetimi galantiški gestai.

– Norėtum, kad savo jausmus reikščiau pantomima?

Pasipiktinusi Reksė atsiduso.

– Norėjau pasakyti, kad tu visai neturi vaizduotės, – kantriai paaikšino. – Nė vienas amerikietis neturi. Paryžius – vienintelis didmiestis, kur kultūringa moteris gali gyventi.

– Tai aš tau visai neberūpiu?

– Nebūčiau plaukusi per visą Atlantą su tavimi pasimatyti, jei nerūpėtum. Bet laive žiūrėdama į tuos amerikiečius supratau, kad negaliu tekėti už amerikiečio. Aš tavęs nekęščiau, Džonai, ir malonumą, ko gero, jausčiau tik skaudindama tau širdį.

Staiga ji ėmė sukiotis, kuistis ir netrukus beveik pradingo tarp pagalvėlių.

– Pamečiau monoklį, – paaiškino.

Nesėkmingai pasiknaisiojusi po šilko gelmes, pasislėpusį stikliuką rado kabantį, bet ne po kaklu, o ant nugaros.

– Labai norėčiau įsimylėti, – šnekėjo toliau, vėl dėdamasi monoklį į kūdikišką akį. – Praėjusį pavasarį Sorente vos nepabėgau su tokiu Indijos radža, bet jo oda buvo šiek tiek per tamsi, be to, man baisiai nepatiko viena iš kitų jo žmonių.

– Nešnekėk nesąmonių! – riktelėjo Džonas ir įkniaubė veidą į delnus.

– Už jo vis dėlto netekėjau, – pareiškė Reksė. – Bet tam tikra prasme jis tikrai turėjo ką pasiūlyti. Trečias pagal turtą visoje Britanijos imperijoje. Beje, tai irgi svarbu. Ar tu turtingas?

– Ne toks kaip tu.

– Na štai. Tai ką gali man pasiūlyti?

– Meilę.

– Meilę! – Ji vėl pradingo tarp pagalvėlių. – Klausyk, Džonai. Man gyvenimas – kaip tviskančių parduotuvių virtinė; priešais kiekvieną stovi pardavėjas, trina rankas ir sako: „Būkite mano nuolatinė pirkėja. Šita parduotuvė geriausia pasaulyje.“ Įeinu su pinigine, pilna grožio, pinigų ir jaunystės, pasirengusi pirkti. „Ką parduodate?“ – klausiu, o pardavėjas tebetrindamas rankas siūlo: „Šiandien, *mademoiselle*, turime nuostabiai gražios meilės.“ O kartais meilės netgi nėra asortimente, bet sužinojęs, kiek pinigų turiu pirkiniams, pardavėjas ką nors siunčia jos atgabenti. Taigi meilės aš gaunu visada – ir netgi už dyką. Bent jau čia atsilošiu.

Džonas Česnatas, apimtas nevilties, atsistojo ir žengė prie lango.

– Tik nesumanyk iššokti! – sušuko Reksė.

– Gerai. – Jis į Madisono aveniu švystelėjo cigarete.

– Turiu omeny ne tik tave, – jau švelniau pridūrė Reksė. – Tu, kad ir šitoks nuoboda, man rūpi labiau, negu galiu apsaakyti. Bet gyvenimas čia tiesiog begalinis. Ir niekad nieko nenutinka.

– Nutinka visko, – paprieštaravo Džonas. – Šiandien, pavyzdžiui, rafinuota žmogžudystė Hobokene ir savižudybė svetimomis rankomis Meine. Kongresui pateiktas įstatymo projektas dėl agnostikų sterilizacijos...

– Humoras manęs nedomina, – nukirto Reksė, – užtat kone senoviškai traukia romantika. Žinai, Džonai, praėjusį mėnesį sėdėjau prie pietų stalo, kur du vyrai metė monetą, kam atiteks Švarcbergo-Rainminsterio karalystė. Paryžiuje pažinojau tokį Blačdaką, kuris iš tikrųjų pradėjo karą ir jau yra sumanęs po poros metų pradėti dar vieną.

– Na, kad bent kiek atsikvėptum, gal šįvakar nueisi kur nors su manimi? – neatstojo Džonas.

– Kur? – niekinamai šyptelėjo Reksė. – Negi manai, kad mane dar žavi naktiniai barai ir saldus putojantis vynas? Ne. Man labiau patinka įmantrios mano pačios fantazijos.

– Nusivesiu tave į kiečiausią šito miesto restoraną.

– Ir kas ten nutiks? Pasakyk, kas nutiks.

Džonas Česnatas staiga giliai įkvėpė ir atsargiai apsidairė, lyg baimindamasis, kad kas nenugirstų.

– Na, tiesą sakant, – nerimastingai sušnibždėjo, – jeigu visas paaiškėtų, *man* tai, ko gero, baigtųsi nekaip.

Reksė atsisėdo tiesiai, pagalvėlės kaip lapai sukrito aplink ją.

– Nori pasakyti, kad esi įsivėlęs į kažkokius įtartinus reikalus? – šūktelėjo jau beveik juokdamasi. – Ir manai, kad patikėsiu? Ne, Džonai, tau didžiausias smagumas visada ir bus tiesiog eiti pramintu taku – ir nė žingsnio į šoną.

Jos lūpų – mažos įžūlios rožytės – ištarti žodžiai badė jį kaip spygliai. Jis nuo kėdės pasiėmė savo skrybėlę, paltą ir lazdelę.

– Paskutinį kartą klausiu: ar eisi šįvakar su manimi pažiūrėti, ką noriu tau parodyti?

– Ką? Kokį nors daiktą? Žmogų? Ar šioje šalyje apskritai yra kas nors, ką būtų verta pamatyti?

– Na, pirmiausia, – tarytum abejingai tarė Džonas, – pamatysi Velso princą.

– Ką? – Ji šokte iššoko iš šezlongo. – Jis vėl Niujorke?

– Šįvakar tikrai bus. Ar norėtum jį pamatyti?

– Ar norėčiau?! Aš gi dar niekad jo nemačiau. Visur vis prasilenkiam. Ištisus gyvenimo metus atiduočiau už valandą šalia jo. – Jos balsas drebėjo iš susijaudinimo.

– Jis buvo Kanadoj. Šią popietę čia atvyko inkognito – pažiūrėti svarbių profesionalų bokso varžybų. Ir aš atsitiktinai sužinojau, kur praleis vakarą.

Ekstazės pagauta Reksė sukliko:

– Dominika! Luize! Žermen!

Visos trys tarnaitės atlėkė bėgte. Kambarį staiga užliejo kažkokia karštligiškai virpanti šviesa.

– Dominika, automobilį! – prancūziškai riktelėjo Reksė. – Sen Rafaeli, mano auksinę suknelę ir balinius batelius tikro aukso kulniukais! Ir didžiuosius perlus... visus perlus ir dar tą kiaušinio didumo deimantą, ir kojines su safyrų raštais. Žermen, greitai ką nors pasiųsk, kad pakviestų kosmetologę. Ir vėl paruoškite vonią – ledinę, ir kaip reikiant

šliūkštelėkit migdolų kremo. Dominika – pas Tifanį, žaibo greičiu, kol neuždarė. Rask man kokią sagę, pakabutį, diademą – bet ką – su Vindzorų herbu.

Ji grabaliojo sagutes, Džonas vos spėjo nusisukti, – jam išeinant, suknelė jau slydo jai nuo pečių.

– Orchidėjų! – dar išgirdo šūksnį už nugaros. – Orchidėjų, dėl Dievo meilės! Kokių keturiasdešimt, kad galėčiau išsirinkti keturias.

Tarnaitės blaškėsi po kambarį kaip išgąsdintos paukštės.

– Kvepalų, Sen Rafaeli, atidaryk kvepalų lagaminą... ir duokit man rožinius sabalų kailinius, ir keliaraiščius su deimantais, ir Provanso aliejaus rankoms! Štai, paimkit šituos! Ir šitą... ir tą... oi... ir šitą!

Džonas Česnatas kukliai, kaip ir derėjo, užvėrė apartamentų duris. Anie šeši patikos fondo valdytojai įvairiomis nuovargio, visiško nuolankumo, nuobodulio ir nevilties pozomis tebekiurksojo koridoriuje.

– Džentelmenai, – kreipėsi į juos Džonas Česnatas, – bijau, kad panelė Martin-Džouns, po kelionės labai pavargusi, šią popietę negalės su jumis kalbėtis.

3

– ŠI VIETA KAŽKODĖL VADINAMA „DANGAUS SKYLE“.

Reksė apsidairė. Juodu buvo po balandžio nakties dangumi plynčiame sode ant stogo. Virš galvos šalta šviesa mirkčiojo tikros žvaigždės, tamsiuose vakaruose švytėjo ledinis mėnulio pjautuvas. Tačiau tą vietą, kur jie stovėjo,

gaubė kone birželio šiluma, ir vakarieniaujančios ar matinio stiklo aikštelėje šokančios poros į grėsmingą dangų nekreipė dėmesio.

– Nuo ko čia taip šilta? – šnibždomis paklausė Reksė, kai juodu jauėjo prie stalelio.

– Kažkoks naujas išradimas neleidžia šiltam orui kilti į viršų. Nesuprantu, kaip jis veikia, tik žinau, kad netgi viduržiemį čia galima būti po atviru dangum...

– O kur Velso princas? – paklausė Reksė, visa įsitempusi. Džonas apžvelgė stalelius.

– Dar neatvyko. Pasirodys ne anksčiau nei po pusvalandžio.

Reksė giliai atsiduso.

– Pirmą kartą per pastaruosius ketverius metus iš tiesų jaudinuosi.

Ketverius metus... O jis ją myli vieneriais metais ilgiau. Džonas susimąstė, ar tada ji, miela šešiolikmetė padūkėlė, per naktis sėdėdavusi restoranuose su karininkais, kitą dieną iškeliausiai į Brestą, – tomis niūriomis praėjusio karo dienomis, kai gyvenimo žavesys taip greitai išblėsdavo, – ar ji tada buvo tokia graži kaip dabar, po šitais gintarinę šviesą skleidžiančiais žibintais ir tamsiu dangumi. Dabar ji – nuo išjaudulio spindinčių akių iki tikro sidabro ir aukso ruožais papuoštų mažyčių balinių batelių kulniukų – atrodė panaši į nuostabų laivelį, kokie būna išdrožinėti buteliuose. Tokia pat daili ir smulkutė; tarsi koks menininkas būtų visą gyvenimą kuo atsargiausiai ją drožinėjęs. Džonui Česnatui norėjosi paimti ją į rankas, visaip pasukti, patyrinėti batelio nosį ar ausies lezgelį, prisimerkus gerai įsižiūrėti, iš kokio stebuklingo pluošto padarytos blakstienos.

– Kas ten toks? – Reksė staiga parodė į tolėliau prie stalelio sėdintį gražų Pietų amerikietį.

– Roderigas Minerlinas, kino ir veido kremu reklamų žvaigždė. Vėliau gal pašoks.

Reksė tik dabar išgirdo smuikus ir būgnus; bet atrodė, kad muzika į šokių aikštelę atsklinda iš toli, lyg sapnas plėvena vėsioje naktyje.

– Orkestras ant kito stogo, – paaiškino Džonas. – Naujas sumanymas... Žiūrėk, prasideda numeris.

Pro kažkokias užslėptas duris į ryškios, akis badančios šviesos ratą netikėtai išbėgusi plona kaip nendrė negriukė turbūt išgąsdino muzikantus ir, šiems perėjus prie padriko minoro, užtraukė liūdną, ritmingą dainą. Jos kūno dūdelė staiga sulinko – ji ėmė šokti kažkokį lėtą, nesiliaujamą stepą, panašų į nevykusį barbarų sapną, be jokio poslinkio į priekį ir be jokios vilties. Ir vis klykė, kad neteko tėtės Džeko. Isteriškai, monotoniškai, tarsi puolusi į neviltį ir niekaip negalėdama su tuo apsiprasti. Pučiamieji vienas po kito mėgino ją išmušti iš to nekintamo beprotybės ritmo, bet ji girdėjo tik tolimą būgnų dundesį, kuris ją skraidino į kažkokį laiko užkampį tarp daugybės pamirštų tūkstantmečių. Galiausiai, atsilaikiusi ir prieš pikolą, negriukė vėl pavirto plona ruda linija, dar kartą šurpiai klykstelėjo ir pradingo staiga visus užgulusioje tamsoje.

– Jei gyventum Niujorke, pati žinotum, kas ji tokia, – tarė Džonas, kai vėl įsižiebė gintarinės šviesos. – O dabar pamatysi Šeiką B. Smitą, visiškus niekus pliaušiantį komiką...

Čia jis nutilo. Kai šviesa prieš antrą numerį vėl prigeso, Reksė pratisai atsiduso ir visa įsitempusi palinko į priekį. Akys sustingo kaip kokio pointerio; Džonas matė, kad jos

įsmeigtos į ką tik pro šonines duris įėjusią ir prietemoje aplink staliuką sėdancią draugiją.

Tą staliuką užstojo palmės, todėl Reksė iš pradžių įžiūrėjo tik tris neaiškius pavidalus. O paskui ir ketvirtą, įsitaisiusį už anų trijų, – blyškų veido ovalą ir virš jo spindinčius sodriai geltonus plaukus.

– Aha! – tarstelėjo Džonas. – Štai ir jo didenybė.

Kažką dar sumurmėjusi, Reksė sulaiškė kvapą. Lyg ir suvokė, kad komikas, nutviekstas baltos šviesos, stovi šokių aikštelėje ir jau kurį laiką šneka, ir aplinkui vis nuvilnija juokas. Bet ji tebežiūrėjo ten pat, neatitraukdama akių, tarsi pakerėta. Matė, kaip vienas tos draugijos vyriškis pasilenkia, kažką šnibžda kitam, kaip žibтели degtukas ir toliau sužimba ryškus cigaretės taškelis. Pati net nejuto, kiek laiko taip stebeilijo nė nekrustelėdama. Paskui kažkas atsitiko jos akims, jas netikėtai apžilpino baisiai įkyrus baltumas; staigiai pasisukusi, Reksė pastebėjo, kad iš viršaus tiesiai į ją nukreiptas nedidelis prožektorius, ir išgirdo, kad iš kažkur sklinda balsas, kažkas kreipiasi į ją, ir per visą stogą ritasi sūkuriuojanti juoko banga; bet šviesa ją akino, ir ji jau instinktyviai stojosi.

– Sėdėk! – kitapus staliuko šnipstelėjo Džonas. – Jis kiekvieną vakarą šitaip ką nors išsirenka.

Tada ji suvokė: tai tas komikas, Šeikas B. Smitas. Jis ją kalbina, jai įrodinėja... kažką, kas visiems kitiems atrodo nepaprastai juokinga, bet jos ausis pasiekia tik kaip padrikų garsų maišalynė. Iš pradžių šviesa ją apstulbino, bet ji susikaupė ir jau šypsojosi. Tai buvo kaip reta puikios savitvardos požymis. Iš jos šypsenos galėjai suprasti, kad ji su tuo, kas vyksta, visiškai nesusijusi, tarytum nė nemato ryškios šviesos ir komiko pastangų pasinaudoti jos

dailumu, – ji tik smaginasi, iš labai toli žiūrėdama į jį, ir jis galėtų taip pat sėkmingai savo strėles laidyti į mėnulį. Dabar ji buvo jau nebe „ledis“ – ledi čia būtų atrodžiusi apgailėtinais ar netgi kvailais; Reksė tiesiog puikavosi savo tobulu, niekaip nepaveikiamu grožiu: ramiai sau sėdėjo visa švytinti, ir komikas galiausiai pasijuto toks vienišas, koks dar niekada nebuvo jautęsis. Jam davus kažkokį ženklą, žibintas staiga užgeso. Ta scena baigėsi.

Scena baigėsi, komikas išėjo iš šokių aikštelės, iš tolimos vėl atsklido muzika. Džonas palinko prie Reksės.

– Atsiprašau. Tikrai nieko negalėjau padaryti. O tu laikeisi išties nuostabiai.

Ji tik nusijuokė, nesureikšmindama to įvykio, o paskui krūptelėjo: prie staliuko kitapus šokių aikštelės sėdėjo jau tik du vyrai.

– Jo nebėra! – sušuko staiga nusiminusi.

– Nesijaudink – grįš. Jis turi elgtis labai atsargiai, supranti; tikriausiai su vienu iš palydovų už durų laukia, kada vėl užges šviesa.

– Kodėl jis turi elgtis atsargiai?

– Todėl, kad dabar apskritai neturėtų būti Niujorke. Ir atvyko, beje, prisidengęs vienu iš savo netikrų vardų.

Šviesos vėl priblėso, ir beveik tuoj pat iš tamsos išniręs aukštas vyriškis priėjo prie jų staliuko.

– Ar galėčiau prisistatyti? – arogantišku brito balsu skubomis paklausė Džono. – Lordas Čarlzas Estė iš barono Marčbenkso svitos. – Tai pasakęs, įdėmiai pažvelgė į Džoną, tarsi norėdamas įsitikinti, kad jis suvokia, ką šis vardas reiškia.

Džonas linktelėjo.

– Tai tik tarp mūsų, kaip suprantate.

*Tai
labai paprasta, bet mes
dažniausiai tai suvokiame tik
praradę jaunystę, kai patirtis mums
suteikia jau bevertės drąsos.*

Elegantiškasis F. Scottas Fitzgeraldas – vienas iš žymiausių amerikiečių „prarastosios kartos“ rašytojų, garsus ne tik romanais, bet ir apsakymais, gebėjęs geriausiai aprašyti savo kartą. O tai buvo džiazio amžius, kai gyvenimas atrodė lyg begalinis pokylis: naujos muzikos, naujų šokių, naujų madų ir gana laisvo elgesio era.

Literatūros kritikai tvirtina, kad kaip tik apsakymai aiškiausiai atskleidžia F. S. Fitzgeraldo prozos žavesį.

Kiekviena į šią knygą įtraukta istorija – tarsi akinantis poetiškos rašytojo vaizduotės, dramatiško požiūrio į pasaulį ir neabejotino meistriškumo blyksnis.

www.sofoklis.lt

9 786094 441417